

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 614
van **LUDWIG VANDENHOVE**
datum: 17 juni 2021

aan **MATTHIAS DIEPENDAELE**
VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

Inventaris van het bouwkundig erfgoed - Evaluatie

De Inventaris van het bouwkundig erfgoed is een uitgebreid wetenschappelijk overzicht van het bouwkundig patrimonium in Vlaanderen. De inventaris werd formeel vastgesteld op 14 september 2009, na een traject van ongeveer 40 jaar. Hiermee werd voor het eerst een eenduidige en overzichtelijke lijst bepaald van het in Vlaanderen gebouwde patrimonium met erfgoedwaarde. In de inventaris waren in 2009 ongeveer 66.000 zowel beschermde als niet-beschermde gebouwen opgenomen. Ongeveer 12.000 relictten zijn voorzien van een beschermingsdossier.

De inventaris wordt elk jaar geactualiseerd door middel van een nieuwe juridische vaststelling. Na de eerste vaststelling in 2009 werden in 2010 nog eens drie gemeenten toegevoegd aan de inventaris, en in 2011 werden de laatste drie Vlaamse gemeenten geïnventariseerd. In totaal stonden op dat ogenblik 72.229 relictten en 146 bouwkundige gehelen op de vastgestelde Inventaris van het bouwkundig erfgoed.

Uit de literatuur blijkt dat de inventaris van het bouwkundig erfgoed echter toch nog heel wat onduidelijkheden en onvolledigheden bevat.

1. Hoe evalueert de minister de inventarisatie van het bouwkundig erfgoed in Vlaanderen? Deelt hij de kritiek dat deze inventaris vandaag onvolledig, gedateerd en onvoldoende gedetailleerd is?
2. Hoe plant de minister met deze kritiek om te gaan? Zal hij ter zake initiatieven nemen om de inventaris te verbeteren en zo ja, welke?
3. Nog steeds worden regelmatig panden gesloopt die op de vastgestelde inventaris staan, zonder dat hiervoor toestemming werd verkregen.

Heeft de minister zicht op die aantallen? Graag een overzicht van het aantal gesloopte panden uit de inventaris sinds de vaststelling in 2009, met onderverdeling per jaar en per provincie. Graag ook indien mogelijk vermelden of het ging om een vergunde dan wel onvergunde sloop.

4. Is de minister van oordeel dat snel wordt overgegaan tot sloop in plaats van te zoeken naar herbestemmingen, die het behoud van erfgoed verzekeren? Plant hij initiatieven om meer in te zetten op herbestemming en de sloop van erfgoed tegen te gaan?
5. Sommige van deze gesloopte panden zijn volgens de Inventaris van het onroerend erfgoed zelfs nog steeds "bewaard".

Over welke aantallen gaat dat in het totaal en per provincie? Hoe wordt deze problematiek momenteel opgevolgd door het agentschap Onroerend Erfgoed in Vlaanderen?

ANTWOORD

op vraag nr. 614 van 17 juni 2021

van **LUDWIG VANDENHOVE**

Ik wil om te beginnen verduidelijken dat er van 2009 tot en met 2014 jaarlijks een vaststellingsbesluit werd opgemaakt voor al het geïnventariseerde bouwkundige erfgoed in Vlaanderen. Omdat het Onroerenderfgoeddecreet een openbaar onderzoek introduceerde in de vaststellingsprocedure, is de werkwijze nadien veranderd. Een openbaar onderzoek organiseren over heel Vlaanderen zou te grootschalig zijn. De vaststellingsprocedures voor de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed worden daarom sinds het Onroerenderfgoeddecreet georganiseerd per provincie. De provincies Limburg en Antwerpen doorliepen al de volledige procedure. Momenteel zitten we in de eindfase voor de provincie Vlaams-Brabant en bereiden we de vaststelling van de provincie Oost-Vlaanderen voor.

1. De ongelijke kwantiteit en inhoudelijke uitdieping van de inventaris bouwkundig erfgoed is een historisch feit. De geografische inventarisatie van het bouwkundig erfgoed in Vlaanderen begon aan het einde van de jaren 1960 en werd in 2012 afgerond. Hiermee was er een gebiedsdekkende inventaris voor Vlaanderen. De criteria voor inventarisatie zijn tussen de jaren 1960 en 2012 steeds uitgebreid door nieuwe inzichten, waardoor er in de oudste inventarissen bijvoorbeeld een onderregistratie is van panden uit de 19de- en 20ste-eeuw. We kunnen ervan uitgaan dat alle inventarissen die opgemaakt zijn vanaf circa 1990 een evenwichtige selectie bevatten, waarop een erfgoedbeleid kan gestoeld worden. Gemeenten die in de jaren 1970-1980 geïnventariseerd werden, krijgen bij voorkeur een update. Mijn administratie is sinds 1996 aanhoudend aan het herinventariseren, en zette daarbij steeds in op de oudste inventarissen. Sinds 2011 werken de lokale besturen daar actief aan mee, en staan zij mee in voor herinventarisatieprojecten. Mijn agentschap maakte hiervoor een handleiding en zorgde voor coaching van de lokale besturen die dit wensen. Ondanks de verschillen per gemeente is de inventaris van het bouwkundig erfgoed een rijke bron voor het bouwkundig erfgoed en bevat deze gegevens voor heel Vlaanderen. Een alternatief voor een erfgoedbeleid in Vlaanderen is er niet. Ondanks de soms beperktere inventarissen hebben de lokale besturen voor de inventaris van het bouwkundig erfgoed een goede vertrekbasis om de inventaris te updaten.
2. In uitvoering van het kerntakenplan RWO zijn sinds 1 januari 2017 de lokale besturen verantwoordelijk voor de geografische inventarisatie van onder andere het bouwkundig erfgoed. Het aanvullen van de inventaris met nieuwe gegevens is dus een verantwoordelijkheid van de lokale besturen. Sinds 2020 zijn onroerenderfgoedgemeenten zelfs verplicht het onroerend erfgoed in hun gemeente te inventariseren. Verschillende lokale besturen, vaak ondersteund door een IOED, hebben hier al op ingezet of zijn hier volop mee bezig. Het agentschap Onroerend Erfgoed ondersteunt de lokale besturen in hun inventarisopdracht zowel via handleidingen, als via advies op maat. Mijn agentschap zet ook in op het actueel houden van de administratieve gegevens van de items die al zijn opgenomen in de inventaris, zoals aanpassingen aan het adres, het registeren van sloop, het corrigeren van de afbakeningen op plan, Dit doet het onder andere als voorbereiding op de vaststelling van de erfgoedobjecten opgenomen in de inventaris. Inhoudelijke aanvullingen van de inventaris doet mijn administratie enkel in het kader van haar eigen opdrachten, zoals bijvoorbeeld bij thematische beschermingscampagnes.

De publicatie op de inventarisdatabank van het agentschap van een inventaris opgemaakt door een lokaal bestuur is in 2021 en 2022 niet meer mogelijk. Maar dat is een tijdelijke maatregel, net om volop in te kunnen zetten op het toegankelijk maken van de inventarisdatabank voor derden. Mijn agentschap is in het kader van de Visienota Lokaal Onroerenderfgoedbeleid aan het onderzoeken hoe het kan samenwerken met de lokale besturen binnen één centrale inventarisdatabank, onder de noemer Erfgoedportaal. Dit Erfgoedportaal moet in 2023 operationeel zijn. Op dat ogenblik kunnen lokale besturen hun inventarisgegevens autonoom verwerken in de databank.

3. Mijn administratie beschikt niet over aantallen van niet-vergunde sloop van vastgesteld bouwkundig erfgoed. Voor het slopen van een gebouw of constructie opgenomen in de vastgestelde inventaris heeft de bouwheer altijd een omgevingsvergunning nodig. De lokale besturen zijn de vergunningverlenende overheid hierin. Zij moeten de sloopaanvraag van een onroerend goed uit de vastgestelde inventaris motiveren en in de beslissing aangeven hoe de erfgoedwaarde in acht genomen is.

De vergunningverlenende overheden worden aangemoedigd door te geven welk vastgesteld bouwkundig erfgoed op hun grondgebied is gesloopt maar dit is niet verplicht.

Hieronder vindt u de statusgegevens van het huidige bestand in de databank, afgezet tegen de vaststelling van 2009. We geven een onderscheid aan tussen bewaard, verbouwd en gesloopt. Daarnaast is er nog een vierde categorie, namelijk geen data. Dit komt omdat deze erfgoedobjecten niet meer bestaan. Deze zijn gewist om administratieve redenen, voornamelijk omdat het dubbels waren.

	vastgesteld 2009	bewaard, erfgoedwaarde aanwezig	bewaard, erfgoedwaarde niet aanwezig (verbouwd)	niet bewaard, erfgoedwaarde niet aanwezig (gesloopt)	geen data
Antwerpen	12846	11477	273	806	290
Limburg	6030	5574	97	317	42
Oost-Vlaanderen	18276	15794	780	1505	197
Vlaams-Brabant	3964	3556	195	129	84
West-Vlaanderen	25077	22903	294	1768	112
Totaal	66193	59304	1639	4525	725

4. Sinds 1 januari 2017 geeft het agentschap niet langer advies bij vergunningsplichtige aanvragen over gebouwen en constructies opgenomen in de vastgestelde Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed. Met de implementatie van het kerntakenplan RWO werd immers beslist om bepaalde zaken over te dragen naar de lokale besturen. De vergunningverlenende overheid moet in haar beslissing over het al dan niet toekennen van een sloopvergunning altijd zorgvuldig motiveren hoe ze rekening heeft gehouden met de erfgoedwaarden. Een rechtsgevolg gekoppeld aan de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed maakt een herbestemming van niet-beschermd erfgoed een waardig alternatief voor sloop. Zonevremde gebouwen uit de vastgestelde lijst kunnen immers gemakkelijker een nieuwe functie krijgen als deze de erfgoedwaarde ongeschonden laat of verhoogt. Uit onze contacten met de lokale besturen weten we dat deze maatregel vaak voor behoud van erfgoed zorgt (Besluit van 28 november 2003, art. 10). Het agentschap heeft sinds 2017 geen gegevens meer om al of niet de vraag te bevestigen. Wij kunnen wel meegeven dat de staat van het erfgoed een doorslaggevende factor vormt in de keuze om het erfgoed al dan niet te behouden.
5. Elke gemelde sloop wordt onmiddellijk gecontroleerd en verwerkt in de inventaris. Indien een gesloopt, vastgesteld erfgoedobject in de inventarisdatabank als bewaard is aangeduid, is mijn administratie dus niet op de hoogte van de sloop. Indien een sloop niet gemeld wordt aan mijn administratie kan die het niet registeren. De aantallen hiervoor zijn dus niet gekend.

Het doorgeven van gegevens over sloop is niet verankerd in de regelgeving. Om een zo actueel mogelijke gegevensset te kunnen aanbieden, doet mijn administratie regelmatig een oproep aan de lokale besturen om deze gegevens aan te reiken.